

νόσοι, εἴτε γῆρας, εἴτε πενία καὶ ἀπορία ἐσχάτη καθίστων ἀξίους τῆς συμπαθείας καὶ βοηθείας τῶν ἄλλων. Παρεκτός δὲ τῶν Νοσοκομείων, Γηροκομείων, Ξενοδοχείων, Βρεφοτροφείων κτλ., τὰ ὅποια καθιστᾶ ἀναγκαϊότατα ἡ ἐπισώρευσις τοσούτου πλήθους ἀνθρώπων εἰς τὰς μεγαλοπόλεις, ἡ Κωνσταντινούπολις πρώτη ἔδωκε τὸ παράδειγμα τῶν καταγωγίων ἐκείνων, τῶν φερωνύμως κληθέντων *τῆς Μετανοίας*, ὅπου αἱ δυστυχεῖς, ὅσας δεινὰ περιστάσεις παρέσυρον, εὕρισκον καταφύγιον. Τοιούτου εἴδους καθιδρύματα μόλις πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν τὸ πρῶτον συνέστηθησαν ἐν Γαλλίᾳ. Ἀλλὰ τὰ διὰ τοὺς ἀπόρους ξένους Ξενοδοχεῖα πρὸ πάντων ἦσαν εὐεργέτημα ἀνεκτίμητον εἰς πόλιν, ὅπου τοσαῦτα συμφέροντα, καὶ ἰδίως αἱ εἰς τὸ βῆμα τοῦ Ἀυτοκράτορος ἐκκαλούμεναι δίκαι, ἔσυρον ἐκ τῶν ἐσχατιῶν τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους τοὺς ὑπηκόους. Τοιούτους Ξενῶνας ἀνῆγειραν ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ἡ Θεοδώρα, καὶ διάφοροι βῆσιλεις καὶ ἄρχοντες. Ἀλλ' ὁ κατ' ἐξοχὴν καλούμενος *Ξενῶν*, κείμενος μεταξύ τῶν ναῶν τῆς ἁγίας Βίρνης καὶ τῆς ἁγίας Σοφίας ἐσεμνύετο μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐν ἁγίοις Σαμψῶν τοῦ Ξενοδόχου, ὅστις Πατριεὶος τὴν ἄξιαν καὶ ἐκ τῶν πρωτίστων εὐγενῶν, ἀφιέρωσεν ὄλον αὐτοῦ τὸν βίον εἰς περιθαλψὴν τῶν πτωχῶν καὶ ἀνεστίων. Ἄλλος ἐπίσημος ἄρχων, ὁ πρωτοβεστιάριος Ζωτικὸς, ὁ ἐξαιρέτως ἐπικληθεὶς Ὁρφανοτρόφος, ὡς πρῶτος ἀναδεχθεὶς τὴν ἐπισπασίαν ταύτην, ἀφιερῶθη ἰδίως εἰς τῶν λωβῶν (λεπρῶν) τὴν νοσοκομίαν, καὶ κατετάχθη ὡσαύτως εἰς τὸν χορὸν τῶν ἁγίων.

Ὡς εἶδομεν ἐν τῇ ἀνωτέρῳ ἐπιστολῇ τοῦ κ. Παπαρρόγοπούλου, οἱ Ξενῶνες οὗτοι ἐχρησίμουν συγχρόνως καὶ ὡς Νοσοκομεῖα, κυρίως τῶν ἀσθενούντων ξένων, καὶ ἐν αὐτοῖς ἦσαν ἰατροὶ θεραπεύοντες ἀμισθὶ τοὺς προσερχομένους. Γηροκομεῖα δὲ καὶ πτωχοτροφεῖα ἔτισαν πολλοὶ βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Τὴν λέξιν Ξενῶν εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ νοσοκομείου παρέλαβον ἡ λατινικὴ καὶ πολλὰ τῶν νεωτέρων γλωσσῶν (*hospitium, hôpital*, κτλ.).

Δικαίως παρετηρήθησαν καὶ ἐπὶ ἐπὶ ἐπὶ παρ' ἀπάντων τῶν ἐπισκεφθέντων τὴν σύγχρονον Ἑλλάδα περιηγητῶν τὰ εὐεργετικὰ αὐτῆς καθιδρύματα, ὧν τὸ πρῶτιστον κατὰ χρονολογικὴν τάξιν εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ Καποδιστρίου καθιδρυθὲν ἐν Αἰγίνῃ Ὁρφανοτροφεῖον. Ἐὰν δὲ λειψθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ἐσχάτη ἐρήμωσις καὶ πενία, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ ἔθνος διετέλει πρὸ πεντηκονταετίας, τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶναι τῷ ὄντι ἀξίον θαυμασμοῦ. Πλὴν ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὁ Ἕλληνας ἀναγνώστης παρατηρεῖ, ὅτι οὕτω ἐνεργῶν ἀκολουθεῖ τὰς παραδόσεις τῆς Ἐκκλησίας του καὶ τοῦ ἔθνους του. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι πολλοὶ εὐεργετικοὶ θεσμοὶ ἀπολύτου ἀνάγκης ἠλλείπου-

σιν εἰσέτι παρ' ἡμῖν, οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν ὑπαρχόντων παρουσιάζουσιν εἰσέτι πολλὰς ἀτελείας, πλὴν τὰ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἐλευθέρας ὑπάρξουσιν κατορθωθέντα πείθουσιν, ὅτι καὶ τὰ ἠλλείποντα θὰ γίνωσι, καὶ τὰ κακῶς κείμενα θὰ βελτιωθῶσιν. Μὴ λησμονῶμεν δὲ, ὅτι οὔτε ἐπ' αὐτῶν τῶν ζοφερωτέρων τῆς ἱστορίας του ἐποχῶν ἔπαυσεν ὁ ἑλληνισμὸς νὰ ἐκδηλοῖ τὰς εὐεργετικὰς τάσεις του. **

ΠΕΡΙ ΜΝΗΜΟΝΙΚΟΥ

Ἐν τινι τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς ἐν Παρισίοις Ἑταιρίας τῆς βιολογίας ὁ διδάκτωρ Κ. Δελωναὶ ἀνέγνω περιεργον μελέτην περὶ μνημονικοῦ. Ὁ σοφὸς φυσιολόγος ὠμίλησε περὶ ἀπασῶν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἡμεῖς περιοριζόμεθα εἰς ὅσα εἶπε περὶ τοῦ μνημονικοῦ.

Ἐν τῇ ζωικῇ κλίμακι ὁ ἵππος διακρίνεται διὰ τὴν λίαν ἀνεπτυγμένην αὐτοῦ μνήμην τῶν τόπων. Ὁλος ὁ κόσμος γνωρίζει πλεῖστα ὅσα παραδείγματα ἵππων, οὓς ἀπώλεσαν οἱ ἐπιβάται των, καὶ οἵτινες ἐπανεῦρον εὐκόλως τὸν δρόμον των. Ἐξοχον παράδειγμα τοῦ εἴδους τούτου, μαρτυροῦν θαυμασίον καὶ ἀληθὲς παρατηρητικόν, εἶνε ὁ ἵππος τοῦ Ἰβάρδη ἐν τῷ γνωστῷ μυθιστορηματι τοῦ Βάλτερ-Σκώτου. Μνήμην ἐκπληκτικὴν ἔχει καὶ ὁ ἐλέφας καθ' ἑκάστην δ' ἐξιστοροῦνται γεγονότα ἐπικυροῦντα ὅσα ἀναφέρει θαυμάσια περὶ τοῦ βασιλέως τούτου τῶν παχυδέρμων ὁ Πλούταρχος καὶ ὁ Αἰλιανός. Εἶδη τινὰ σκύλλων, πρὸ πάντων δ' οἱ ἐπιλεγόμενοι *λουλοῦ*, ἔχουσι θαυμασίως ἀνεπτυγμένην τὸ μνημονικὸν ὀρμέφυτον, καὶ μάλιστα τὴν λεγομένην παθολογικὴν μνήμην, ἥτοι τὴν μνήμην ὧν πάσχει τις εὐαρέστων ἢ δυσαρέστων. Πάντα ταῦτα ἐπικυροῦσι τὴν γνώμην τοῦ Πλουτάρχου, ὅτι ὀλιγώτερον ἀπέχει ζῶον ζῶον, παρὰ ἄνθρωπος ἀνθρώπου.

Τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου δύναται νὰ παρομοιωθῇ πρὸς κλεψύδραν, ἧς τὸ ἐν δοχεῖον κατέχει ἡ μνήμη, καὶ τὸ ἄλλο ὄλαι αἱ ἐπίλοιποι δυνάμεις. Ὅταν τὸ ἐν τῶν δοχείων κενοῦται, τὸ ἄλλο πληροῦται. Ὁ νόμος οὗτος ἀποδεικνύεται ἀπὸ πλεῖστα ὅσα γεγονότα. Ἡ γυνὴ π.χ., φυσιολογικῶς κατωτέρα τοῦ ἀνδρὸς ὡς πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐγκεφάλου, ἔχει ἀσυγκρίτως πλεῖστον μνήμην. Εἶνε γνωστὸν ὅτι αἱ ὑποκρίτριαι ἀποστηθίζουσιν εὐκολώτερον τὰ πρόσωπά των παρὰ τοὺς ὑποκριτὰς· αἱ μαθήτριαι τῶν σχολείων εὐδοκίμοῦσιν εἰς τὰς ἐξετάσεις πλεῖστον παρὰ οἱ μαθηταί. Ἀλλὰ μὴν ποσάκις εἰς τὰς ἐξετάσεις τὸ μνημονικὸν εἶνε οὕτως εἰπεῖν ἡ θεῖα Πρόνοια τῶν ἀνοήτων! Δύναται νὰ εἴπη τις ὅτι ἐν τῷ οἰκῆματι τοῦ γυναικεῖου ἐγκεφάλου ἡ μνήμη ἐξαπλώνεται καὶ καλοκάθηται μὲ τὴν ἄνοιαν, ὥστε σφετερίζε-

ται τὸν χώρον καὶ ἄλλων δυνάμεων, οἷον τῆς κρίσεως. Τοῦτο ἐννοεῖ καὶ ὁ φιλόσοφος Μαλεβράγγιος λέγων· «Αἱ γυναῖκες δὲν βλέπουν παρὰ τὸν φλοιὸν μόνον τῶν πραγμάτων».

Τὰ πάντα ἄλλως ἀποδεικνύουσιν, ὅτι τὸ μνημονικόν, κληρὸς ἀναφαίρετος τῶν κατωτέρων ὄντων, εἶνε δύναμις ἐγκεφαλική δευτέρας τάξεως, καὶ γνώρισμα οὕτως εἰπεῖν τῆς διανοητικῆς ἀδυναμίας. Ὅθεν καὶ τὰ μειράκια εἶνε μνημονικώτερα τῶν νεανίσκων, τὰ ἀσθενέστερα ὄντα τῶν ἰσχυροτέρων, οἱ χωρικοὶ τῶν ἀστών, οἱ ἐκκλησιαστικοὶ τῶν λαϊκῶν, οἱ δικηγόροι τῶν ἱατρῶν, οἱ μεσημβρινοὶ τῶν βορείων. Εἶνε τις μνημονικώτερος ὅταν εἶνε νῆστις παρὰ μετὰ τὸ δεῖπνον, τὸ πρῶτ' παρὰ τὸ ἐσπέρας, τὸ θέρος παρὰ τὸν χειμῶνα. Οἰαδήποτε μάθησις καὶ μελέτη ἀδυνατίζει τὸ μνημονικόν, ὅθεν καὶ οἱ ἀγράμματοι εἶνε μνημονικώτεροι παρὰ τοὺς λογιούς.

Ω.

Ο ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΙ ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ

Ἐν πόλει τινὶ γαλλικῇ ἐσχάτως ἱατρός τις προσεφέρθη δωρεὰν νὰ ἐμβολιάζῃ πάντα τὸν βουλούμενον, ἀλλὰ πολλοὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ ὠφελθῶσιν ἐκ τῆς δωρεᾶς ταύτης, προφασίζόμενοι ὅτι ὁ πυρετὸς, ἂν ἐπιφέρει ἢ ἐγγείρησι, δύναται νὰ φέρῃ καὶ τὴν εὐλογίαν. Τοῦτο εἶνε πρόληψις, ἣτις πρέπει νὰ καταπολεμηθῇ πάσῃ δυνάμει, ἥτις εἶνε κίνδυνος νὰ καταστήσῃ βαθμηδὸν ἀγόνους καὶ ματαίας τὰς προσπάθειάς τῆς ἐπιστάτης κατὰ τῆς φοβερᾶς ταύτης ἀσθενείας.

Ἰδωμεν λοιπὸν, ἂν τῶντι ὁ ἐκ τοῦ ἐμβολιασμοῦ πυρετὸς δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν εὐλογίαν. Συμβαίνει πολλάκις ὅταν ἀναφανῶσι τὰ ἐξανθήματα τὰ ἐκ τοῦ ἐμβολιασμοῦ, ν' ἀναφανῶσι συγχρόνως καὶ τὰ ἐξανθήματα τῆς εὐλογίας. Καὶ ἰδοὺ ἀμέσως οἱ γονεῖς κραυγάζοντες : «Ἰδοὺ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἐμβολιασμοῦ!»

Μεγάλη, πολὺ μεγάλη πλάνη! Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δὲν ὑπάρχει παρ' ἀπλῆ σύμπτωσις, ἣτις ἄλλως εἶνε λίαν εὐεξήγητος.

Ἡ εὐλογία, ὅπως καὶ πολλαὶ ἄλλαι ἀσθένειαι, ἔχει τὴν λεγομένην περίοδον τῆς ἐπώσεως. Καθ' ἣν στιγμὴν γίνεται ὁ ἐμβολιασμός, ὁ ἐμβολιαζόμενος αἰσθάνεται μικρὸν τινα πόνον προξενούμενον ἀπὸ τοὺς νυγμοὺς τοῦ ἐμβολιάσματος, καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν εἰσχώρησιν τοῦ βουπιώδους μολύσματος, μεθ' ὃ παρέρχονται τρεῖς ἢ τέσσαρες ἡμέραι, καθ' ἃς ὁ ἐμβολιασθεὶς δὲν αἰσθάνεται τίποτε, αἱ δὲ 4-5 αὗται ἡμέραι συναποτελοῦσι τὴν περίοδον τῆς ἐπώσεως. Ἄλλ' ἢ ἐπώσεσι τῆς εὐλογίας διαρκεῖ ὀκτὼ ἕως δώδεκα, ἐνίοτε μάλιστα καὶ δεκαπέντε ἡμέρας· ὅστε καθ' ἣν στιγμὴν γίνεται ὁ ἐμβολιασμός, ὁ ἐμβολιαζόμενος εὐρίσκεται ὑπὸ τὸ κράτος τῆς εὐλογίας πρὸ πολλῶν ἡμερῶν ἤδη. Δὲν πρέπει ἄρα νὰ νομίζωμεν ὅτι ὁ ἐμβολιασμός ἐπέφερε

τὴν εὐλογίαν, ἣτις ἤδη ἐνυπῆρχεν ἐντὸς τοῦ σώματος.

Ἄντι λοιπὸν νὰ κατακρίνωσι τὸν ἐμβολιασμόν, οἱ γονεῖς πρέπει νὰ μὴ ἀναβάλλωσιν εἰς αὔριον τὸ ἐμβολίασμα τῶν τέκνων των. Καὶ ἄλλοτε μὲν καλὸν εἶνε νὰ περιμένωσι τὴν ἡλικίαν τῶν τριῶν μηνῶν διὰ τὸ ἐμβολίασμά των, ἀλλ' ἐν καιρῷ ἐπιδημίας δὲν πρέπει νὰ ἔχωσι τὴν ἰδέαν, ἣτις καὶ αὕτῃ εἶνε πρόληψις, ὅτι τὸ ἐμβολίασμα δὲν ἐνεργεῖ εἰς σῶμα λίαν τρυφερόν.

Σημειωτέον δὲ, ὅτι καὶ προσβεβλημένον ἤδη ἂν εἶνε τὸ σῶμα ἀπὸ τὴν εὐλογίαν, ὁ ἐμβολιασμός ὠφελεῖ, καὶ ἂν ἤδη ἐφάνησαν τὰ πρῶτα συμπτώματα τῆς νόσου.

Εἰρήσθω δ' ἐν παροῶ, ὅτι τὸ ἐμβολίασμα εἶνε προφυλακτικὸν κατὰ τῆς μαύρης εὐλογίας, ὅπως καὶ κατὰ τῆς κοινῆς κακοήθους. Ὅταν ὁ ἐμβολιασμός εἶνε πρόσφατος καὶ διαρκῆ ἀλόγη ἢ ἐπιρροὴ τοῦ βουπιού, δὲν προσβάλλεται τις ἀπὸ τὴν μαύρην εὐλογίαν, σπανίως δὲ ἀπὸ τὴν κοινὴν, ἣτις ὅμως καὶ ἂν ἐπέλθῃ, δὲν εἶνε πλέον θανατηφόρος.

Νέα βιομηχανικὴ χρῆσις τῆς

ΥΕΛΟΥ

Ἐφημερὶς ἀγγλικῆ, ἀφιερωμένη εἰς τὰς πρακτικὰς ἐπιστήμας, ἀναφέρει τὸ νέον τοῦτο καὶ ὀλίγον γνωστὸν γεγονός, ὅτι ἡ ὑελος δύναται νὰ κοπῆ ἐντὸς τοῦ ὕδατος εὐκολότατα καὶ καθ' ὅλα σχεδὸν τὰ σχήματα μετ' ἀπλοῦν ψαλιδίου.

Πρὸς ἐπίτευξιν δὲ τούτου πρέπει νὰ τηρηθῶσι μόνον οἱ ἐξῆς δύο ὅροι: πρῶτον πρέπει νὰ κρατῆ τις τὴν ὑελὸν ἐν τῷ ὕδατι εἰς ἀκριβῶς ὀριζόντιον θέσιν, καθ' ἣν στιγμὴν τὴν κόπτει μετ' ὃ ψαλιδίου· καὶ δεύτερον, διὰ ν' ἀποφύγῃ τὸν κίνδυνον τῆς θραύσεως, ν' ἀρχίσῃ τὸ ψαλίδισμα ἀπὸ τὰς ἄκρας, ἀποκόπτων μικρὰ τεμάχια ἀπὸ τὰς γωνίας καὶ τὰς πλευρὰς, μέχρις οὗ φθάσῃ κατὰ μικρὸν εἰς τὸ σκοπούμενον σχῆμα.

Εἶδη τινὰ ὑέλων κόπτονται καλῶτερα, καὶ ἰδίως τὰ εὐκαμπτα. Τὸ δὲ ψαλίδιον δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἶνε κοπτερόν, καὶ εἰς τὴν ἐνέργειάν του δὲν φαίνεται νὰ ἐπιδρᾷ ἡ τοιαύτη ἢ τοιαύτη κατάστασις τῶν ἄκρων τῆς ὑέλου, ἅτινα πρόκειται νὰ ψαλιδισθῶσιν. Ὅταν τὸ ψαλίδισμα ἐπιτύχῃ, ἡ ὑελος ἀποκοπτομένη καταπίπτει εἰς θρύμματα κατὰ μῆκος τῶν λεπίδων τῆς ψαλίδος.

Ἡ μέθοδος αὕτη εἶνε χρήσιμος, ὁσάκις δὲν ἔχει τις πρόχειρον ἀδάμαντα διὰ ν' ἀποκόψῃ ὡσεὶδῆ ἢ κυκλικὰ τεμάχια, εἰ δὲ καὶ τῆς οὕτως ἀποκοπτομένης ὑέλου τὰ ἄκρα δὲν ἔχουσι τὴν ἐπιθυμητὴν εὐκρίνειαν καὶ λειότητα, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ εἰς πολλὰς περιστάσεις.

Ἄλλ' ἢ σπουδαιότης τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης εἶνε μικρὰ, συγκρινομένης πρὸς ἄλλην, γενομένην ἐσχάτως, ἣτις θέλει βεβαίως προξενήσῃ